संस्कृत

स्तोत्र

गजेंद्रमोक्ष

८८/स्तो ३०

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1)

श्रीमतेरामानुजायनमः ॥ मयाहिदेवदेवस्यविष्णोरमिततेजसः ॥ श्रुत्वा
संभूतयःसर्वाःगदितास्तवसुव्रतः ॥ १ ॥ यदिप्रसन्नोभगवान्अनु
ग्राह्योस्मिवायदि ॥ तदहंश्रोतुमिच्छामिनृणांदुःस्वप्ननाशनं ॥ २ ॥
स्वप्नाहिसुमहाभागदृश्यंतेयेशुभाशुभाः ॥ फलानितेप्रयच्छंति
तद्गुणान्येवभार्गवः ॥ ३ ॥ तदहंश्रोतुंपवित्रंवचनंनामतिश्रभप्र
दं ॥ दुःस्वप्नोपशमंयांतितन्मेविस्तरतोवद ॥ ४ ॥ शौनकउवाच ॥ १
इदमेवमहाभागपृष्टवांस्तुपितामहः ॥ भीष्मंधर्मभृतांश्रेष्ठंधर्मपु

(1A)

ॐ युधिष्ठिरः ॥५॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ नमस्ते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभा
वन ॥ नमस्तेस्तु हृषीकेश महापुरुषपूर्वज ॥६॥ आद्यं पुरुषमीशानं
पुरुहूतं पुरातनं ॥ ऋतमेकाक्षरं ब्रह्म व्यक्ताव्यक्तं सनातनं ॥७॥ अ
सच्चसच्चयत्विश्वं निसंसदसतः परं ॥ परं पुराणां स्रष्टारं पुराणां पर
मव्ययं ॥८॥ मंगल्यं मंगलं विष्णुं वरेण्यमंगलं शुभं ॥ नमस्कृत्य हृषीके
शं चराचरगुरुं हरिं ॥९॥ प्रवक्ष्यामि महापुण्यं कृष्णद्वैपायनस्य च
येनोक्तं न श्रुतेनापि नश्यंपते सर्वपातके ॥१०॥ नारायणास्समो देवो

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2)

नभूतो न भविष्यति ॥ एतेन सत्यवाक्येन सर्वार्थान्साधयाम्यहं ॥ ११ ॥
किं तस्य बहुभिर्मंत्रैः किं तस्य बहुभिर्व्रतैः ॥ नमो नारायणायेति मंत्रः
सर्वार्थसाधकः ॥ १२ ॥ जज्ञे बहुज्ञं परमत्युदारं यं द्वीपमध्ये सुतमात्मयो
नमो गात् ॥ पराशराद्गंधवतीमहर्षिं तस्मै नमोऽज्ञानतमोनुदाय ॥ १३ ॥ नमो भगव
ते तस्मै व्यासायामिततेजसे ॥ यस्य प्रसादात्वक्ष्यामि नारायणकथा
मिमां ॥ १४ ॥ वैशंपायनमासीनं पूर्णार्थविचक्षणं ॥ इममर्थं स राजर्षि २
: पृष्टवान् जनमेजयः ॥ १५ ॥ जन्मेजय उवाच ॥ किं जपन्मुच्यते पापात्

(2A)

किंजपन्सुखमश्नुते ।। दुःस्वप्ननाशनंपुण्यंश्रोतुमिच्छामिमानदः ।। १६

वैशंपायनउवाच ।। देवव्रतंमहाप्राज्ञंसर्वशास्त्रविशारदं ।। विनयेनोप

संगम्यपर्यपृच्छतयुधिष्ठिरः ।। १७ ।। युधिष्ठिरउवाच ।। दुःस्वप्नदर्शनं

घोरमेवच्चभरतर्षभ ।। प्रयतःकिंजपेन्नाप्यंविबुधंकिमनुस्मरेत् ।। १८ ।।

कस्यकुर्यान्नमस्कारंप्रातरुत्थायमानवः ।। किंचध्यायेतसततंकिंतु

ज्याप्याभवेत्सदा ।। १९ ।। पितामहप्रसादेनबुद्धिभेदोभवेन्मम ।। तदहं

श्रोतुमिच्छामिब्रूहिमेवदतांवर ।। २० ।। भीष्मउवाच ।। शृणुराजन्महा

३

वाहावर्त्तोयिधिष्यहिशांतिकं ॥ दुःस्वप्नदर्शनेजाप्यंयथाहानिस्तंसमाहितैः ॥ २१ ॥
अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ गजेंद्रमोक्षणंपुण्यंकल्मषस्यालि
पकर्मणाः ॥ २२ ॥ सर्वरत्नमयःश्रीमांत्रिकूटोनामपर्वतः ॥ सुतःपर्वत
राजस्यसुमेरोर्भास्करद्युतिः ॥ २३ ॥ [illegible]दजलवीच्यग्रैर्धौतामलशिला
तलः ॥ उत्थितःसागरंभित्वादेवर्षिगणसेवितः ॥ २४ ॥ अप्सरोभिःपरि
वृतःश्रीमान्प्रस्रवणाकुलः ॥ गंधर्वैःकिन्नरैर्यक्षैःसिद्धचारणप
न्नगैः ॥ २५ ॥ मृगैःसिंहगजेंद्रैश्चवृतमात्रोविराजते ॥ पुन्नागैःकर्णि

३

(3A)

कारैश्च सविल्वैर्दिव्यपाटलैः ॥२६॥ चूतनिंबकदंबैश्च चंदनागुरुचंपकैः
शालैस्तालैः स्तमालैश्च तरुभिश्चार्जुनैस्तथा ॥२७॥ वकुलैः कुंदपुष्पै-
श्च सरलैर्देवदारुभिः ॥ मंदारवृक्षैश्चान्यैः पारिजातैश्च सर्वतः ॥२८
एवं बहुविधैर्वृक्षैः शोभितः समलंकृतः ॥ नानाधात्वंकीत्तैः श्टंगैः प्रस्र-
वद्भिः समंततः ॥२९॥ त्रिकैं शारदामेघैः सिंहैर्मातंगैश्च सदामदैः ॥ जीवं-
जीवकसंघुष्टं चकोरशिखिनादितं ॥३०॥ पद्मरागसमप्रख्यं ज्वाला-
पुंजमिवास्थितं ॥ तस्यैकं कांचनं श्टंगं सेवते यं दिवाकरः ॥३१॥ नाना

(५)

४ पुष्पैः समाकीर्णं नानागंधैः समाकुलं ॥ द्वितीयं राजतं शृंगं सेवते यं निशाक-
रः ॥ ३४ ॥ पांडुरांबुदसंकाशं तुषाराचलसंनिभं ॥ गजेंद्रनीलवैडुर्यतेजो-
भिर्भासयन्नभः ॥ ३५ ॥ तृतीयं ब्र[illegible]सदनं प्रकृष्टं शृंगमुत्तमं ॥ पद्मरागस-
मप्रख्यं तारागणसमन्वितं ॥ [illegible] ॥ न तत्कृतघ्नाः पश्यंति न नृशंसा न
नास्तिकाः ॥ नातप्ततपसो लोके ये च पापकृतो नराः ॥ ३७ ॥ नानाराधि-
नेगाविंदाश्चालं पश्यंति ते नराः ॥ तस्य सानुमतः पृष्ठे सरः कांचनपं-
कजं ॥ ३८ ॥ कारंडवसमाकीर्णं राजहंसोपशोभितं ॥ मत्तभ्रमरसंयु- ४

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai ... Joint project of the

(५A)

षंचकोरशिखिनादितं ॥३४॥ कमलोत्पलकल्हारपुंडरीकोपशोभि
ते ॥ कमलैः शातपत्रैश्च कांचनैः समलंकृतं ॥३५॥ पत्रैर्मरकतप्रख्यै
पुष्पैः कांचनसंनिभैः ॥ गुल्मैः कीचकवेणूनां समंतात्परिवारितं ॥३६
अत्यद्भुतं महास्थानं विचित्रैः सारसाकुलं ॥ शतयोजनविस्तीर्णं द
शयोजनमायुतं ॥३७॥ खातं न[illegible]णां ब्रात्मसरोवरमिव निर्मलं ॥ उ
पहाराय देवानां सिद्धाद्यर्चितपंकज ॥३८॥ तस्मिन्वसरसि दुष्टात्मा
विरूपावजेलाशय ॥ आसीद्ग्राहो गजेंद्राणां दुराधर्षो महाबल

(5)

ः॥४१॥ श्रुयदंतोज्वलन्मुखः कादाचिद्गजयुथपः॥ आजगामतृषा
क्रांतकरेणुपरिवारितः॥४२॥ मदस्रावीजलाकांक्षीपादचारिवपर्व
तः॥ वासयन्मदगंधेनमहींतावत्तोपमः॥४३॥ गजोह्यंजनसंका
शोमदाचलितलोचनः॥ तृषितःपातुकामोसाअवतीर्णश्चतत्स
रः॥४४॥ गृहीतस्तस्यतत्तोयंग्राहस्तेउपपद्यते॥ सुलीलावपं
कजवनेयुथमध्यगतःस्वस्वीः॥४५॥ गृहीतस्तेनरोद्रेणग्राहेणा ५
व्यक्तमूर्त्तिना॥ पश्यंतीनांकरेणुनांक्रोशंतीनांचदारुणं॥ दी

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

5A)

नीयते पंकजवने ग्राहेणातिबलीयसा ॥ गजश्चाकर्षते तीरं ग्राहश्चाक
र्षते जलं ॥ ४८ ॥ तयोरासीन्महायुद्धं दिव्यं वर्षसहस्रकं ॥ दारुणैः संयु
तः पाशैर्निष्प्रयत्नगतिः कृत ॥ ४९ ॥ वेष्ट्यमानः स घोरैस्तु पाशैर्नाग
दृढं तथा ॥ विस्फूर्य च यथाशक्ति विक्रोशंस्तु महारवान् ॥ ५० ॥ व्यथि
तः स निरुत्साहो गृहीतो घोरकर्मणा ॥ परमापदमापन्नो मनसाचिं
तयद्धरिं ॥ ५१ ॥ स तु नागवरः श्रीमान्नारायणपरायणः ॥ तमेव
शरणं देवं गतः सर्वात्मना तदा ॥ ५२ ॥ एकाग्रो निगृहीतात्मा विशु

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

६

द्वेनांतरात्मना ॥ जन्मजन्मांतराभ्यासान्नभक्तिमानगरुडध्वज ॥५३॥ ना
न्यंदेवमहादेवात्पूजयामासकेशवात ॥ दिग्बाहुस्वर्गमस्तौनेभषा
दंगगनोदरं ॥५४॥ आदित्वचंदुर्नयनं नमेनेतविम्बुतोमुख ॥ स्रम
तात्मानंमेघाभंशंखचक्रगदाधरं ॥५५॥ सहस्त्रशुभनामानमादिदे
वमजंविभुं ॥ प्रगृह्यपुष्कराग्रेणकांचनंकमलोत्तमं ॥५६॥ नैवे
द्यंमनसाध्यात्वापूजांकृत्वाजनार्दनं ॥ आपद्विमोक्षमन्विछन
गजस्तोत्रमुदीरयत ॥५७॥ गजेंद्रउवाच ॥ नमोमुलप्रकृतयेअ

च

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6A)

जितायमहात्मने॥अनाश्रयायदेवायनिस्पृहायनमोनमः॥५८॥
नमःआद्यायबीजायमश्रौषधायप्रवर्त्तिने॥अतर्क्यायअप्रमेयाय
अतुलायनमोनमः॥५९॥नमःश्रीवायशांतायनिश्रीताययशस्वि
ने॥सनातनायपूर्वायपुराणायनमोनमः॥६०॥नमोजगत्प्रतिष्ठा
यगोविंदायनमोनमः॥नमोस्तु[illegible]नायसांख्ययोगोद्भवायच
॥६१॥विश्वेश्वरायदेवायशिवायहरयेनमः॥नमोस्तुतस्मैदेवाय
निर्गुणायगुणात्मने॥६२॥नमोदेवाधिदेवायस्वभावायनमोनमः

७ नारायणायविष्णवेदेवानांपरमात्मने॥६३॥नमोनमःकारणवाम
नायनारायणायमितविक्रमाय॥श्रीशार्ङ्गचक्रासिगदाधरायन
मोस्तुतस्मैपुरुषोत्तमाय॥६४॥गुह्यायवेदतिलकायमहो
दरायसिंहायदैत्यनिधनायचतुर्भुजाय॥ब्रह्मेंद्ररुद्रमुनि
चारणसंस्तुतायदेवासमायविज्ञायनमोच्युताय॥६५॥ना
गेंद्रदेहशयनासनसुप्रियायगोक्षीरहेमशुकनीलघनोपमा ७
य॥पितांबरायमधुकैटभनाशनायविश्वायचारुमुकुटाय

नमोसुराय ॥ ६६ ॥ नाभिपद्मजातकमलस्थचतुर्मुखाय क्षीरोदकार्णवनि
केतनशोभनाय ॥ नानाविचित्रमुकुटांगदभूषणाय योगेश्वराय
विरजाय नमो वराय ॥ ६७ ॥ भक्तिप्रियाय वरदीप्तसुदर्शनाय फुल्ला
रविंदविपुलायतलोचनाय ॥ देवेंद्रविघ्नशमनाय घृतपौरुषाय
नारायणाय विरजाय नमोच्युताय ॥ ६८ ॥ नारायणाय नरलोकप
रायणाय कालाय कालकलनाय नलोचनाय ॥ रामाय रावणवि
नाशकृतोद्यमाय धीराय धीरतिलकाय महोदराय ॥ ६९ ॥ पद्मा

६ स्नायमणिकुंडलभूषणायकंसांतकायशिशुपालविनाशनाय ॥
गोवर्द्धनायसुरशत्रुविनाशनायदामोदरायविरजायनमोवराय
नाय ॥ ७० ॥ ब्रह्मायनायत्रिदशायतेनकायनायात्मभवोद्भवाय ॥ ना
रायणायात्महितायनायमहावराहायनमस्करोमि ॥ ७१ ॥ कूटस्थ
मव्यक्तमचिंत्यरूपंनारायणंकारणमादिदेवं ॥ युगांतशेषंपु
रुषंपुराणंतंवासुदेवंशरणंप्रपद्ये ॥ ७२ ॥ अहमव्ययमछेद्यमनंत ६
मव्ययंमहर्षयोब्रह्ममयंसनातनं ॥ वदंतियंवैपुरुषंपुराणंतं

(४म)

वासुदेवंशरणंप्रपद्ये ॥ ७३ ॥ उन्निद्धेतस्यजलोत्कुदृष्टेमहावराहस्य
मंहीविदार्ये ॥ विधून्वतोवेदमयंशरीरंलोकांतरस्थामुनयोवदंति
७४ ॥ योगेश्वरंबालविचित्रमालिंद्रयंममरूपप्रकृतःस्वरस्थं ॥ स्तुत्वेद्र
मात्मप्रवरंवरेण्यंतंवासुदेवंशरणंप्रपद्ये ॥ ७५ ॥ कार्यक्रियाकारण
मप्रमेयंहिरण्यबाहुंवरपद्मनाभं ॥ महाबलंवेदनिधिंसुरेतमंबुजा
मिवीक्ष्यंशरणंजनार्दनं ॥ ७६ ॥ किरीटकेयूरमहार्हनिष्कुरत्नंतमालं
कृतसर्वगात्रं ॥ पीतांबरंकांचनभक्तिचित्रंमालाधरंकेशवम

८ भ्युपैमि॥७७॥भवोद्भवंवेदविदोवरिष्ठंयोगात्मकंसांख्यविदोवरि
ष्ठं॥आदित्यचंद्राग्निवसुप्रभावंप्रपद्येप्रपद्येच्युतमात्मवंतं॥७८॥
यदक्षरंब्रह्मविदंतिसर्वगंनिशाम्ययंमृत्युमुखात्प्रमुच्यते॥तमी
प श्वरंयुक्तमनोभिमेयगुणैःसनातनंलोकगुरुंस्मरामि॥७९॥श्रीव
त्सांकंमहादेवंवेदगुह्यमनौपमं॥प्रपद्येसूक्ष्ममचलंवरेण्य
मभयप्रदं॥८०॥नमस्तस्मैवराहायलीलयोद्धरतेमहिं॥खुरमध्ये ८
गतायस्यमेरुःखणखणायते॥८१॥प्रभवंसर्वभूतानांनिर्गुणंप

रमेश्वरं ॥ प्रपद्येसुक्तसंगानांयतीनांपरमांगतिं ॥ ६२ ॥ भगवंतंगुणा
ध्यक्षमपरंपरमंपदं ॥ शरण्यंशरणार्त्तानांप्रपद्येभक्तवत्सलं ॥ ६३ ॥
त्रिविक्रमंत्रिलोकेशंलोकानांप्रपितामहं ॥ योगात्मानंमहात्मानं
प्रपद्येहंजनार्द्दनं ॥ ६४ ॥ आदिदेवमजंशुभ्रंव्यक्ताव्यक्तंसनातनं
नारायणमणीयांसंप्रपद्येब्राह्मणप्रियं त्रकूपारायदेवायन ६५
मःसर्वमहात्मने ॥ प्रपद्येदेवदेवेशंमणीयांसमणोयया ॥ ६५ ॥ ए
कायनायलोकायपरतःपरमात्मने ॥ नमःसहस्रशिरसेअनंताय

१० महात्मने ॥ ८७ ॥ तमेव परमं देवमृषयो वेदपारगाः ॥ कीर्त्तयंति वयं से
वे ब्रह्मादीनां परायणं ॥ ८८ ॥ नमस्ते पुंडरीकाक्ष भक्तानामभयंकरः
सुब्रह्मण्य नमस्तेस्तु त्राहि मां शरणांगतं ॥ ८९ ॥ नाव कृवतु मे दुः
खं चिंतासंसारसागरे ॥ याव कमल पत्राक्ष न स्मरामि जनार्द्दनं ॥ ९०
भीष्म उवाच ॥ भक्तिं तस्यानुसंचिंत्य नागस्यामोघसंस्तवान् ॥ प्री
तिमान् भगवान् राजन् शंख चक्र गदाधरः ॥ ९१ ॥ आरुह्य गरुडं १०
विष्णु राजगाम सुरोत्तमं ॥ सान्निध्यं कल्पयामास तस्मिन् सरसि लो

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com